Број 74. У Новом Саду, у среду 2. априла 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 8 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1 априла 1908. године отварамо нову претплату на другу четврт.

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне који желе, да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура.** — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца**

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пут дневно шаље лист кући, **9 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на **„Заставине“ бројеве од петка, вече њи и јутарњи број уједно** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви уделешавају за најшире кругове а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом**

По решењу управе, лист се ником не **сме** давати на вересију.

У Новом Саду, марта 1908.

Уредништво и адмивистрација „ЗАСТАВЕ“

Једна искрена нашем епископату.

Из редова вишег калуђерства, а то је т. зв придворно калуђерство, постају наши епископи. То је био обичај у нашој цркви. Бивало је случајева, да су епископи постајали и удови свештеници али су калуђери то увек гледали преко рамена и преким оком Из два разлога Јер им је то кварило рачуне у каријери, и јер су сваком свештенику, као члану „minores gentium“ порицали право и спрему за епископство. Но примери су доказивали да је и из редова мирских свештеника могло бити чувених владика, као што је из редова калуђерских могло бити и којекаквих обичних, најобичнијих примерака.

Данашњи нараштај вишег калуђерства баца нас управо у очајање Част нека је изузецима, веома ретким изузецима, али је у том придворном калуђерству баш данашњем већина, која не даје никакве наде на будуће епископе, каквих свака па и наша црква треба.

Наравствена и интелектуална каквоћа већине њих, цела њихова морална квалификација далеко је испод оне која се као минимум тражи од врхова у цркви

Међу архимандритима највећих манастира има и таквих, који су као друштвени дешператоси са правних наука ускочили у богословију и ову протрчали Међу њима се налази и такав, чија би се и богословска диплома могла под неку сумњу и неке извиде ставити.

О реповима и прирепцима из њихова пре манастирског, манастирског и ванманастирског живота, одвратно би било и говорити. А о њиховом душевном, умном и културном животу и дотеривању, раду и вредности, у опште је немогуће говорити јер тај живот они не познају, за њих он и не постоји.

И баш ти би хтели да неку видну улогу одиграју неку моћ да приказују, да нешто важе. И баш ти би хтели да буду епископи! Држе, да имају права на највиши положај у цркви јер су — архимандрити. Како су дошли до тог архимандритства, о том не доспевају размишљати. И напослетку зашто да они о томе и мисле, кад није мислио ни онај, који их је за архимандрите постављао...

Међу вишим калуђерима има и доктора богословља Формална квалификација је, дакле, ту. Али, то су руже — без мириса Живи су докази, да се данас већ може доћи до доктората, па много невредити, да и доктор богословља може бити слаб богослов, као и доктор права слаб правник

Кад смо почели добијати докторе богословља очекивали смо, да ће нам богословска књижевност процветати, или бар то осетити; да ће се то познати и по богословском училишту, да ће нам и у манастирима замирисати пуне кошнице културног и научног надметања. Од свега тога ништа. Нове фирме, али и нов бофл.

Доктори богословља постадоше добри манастирски економи и савесни настојатељи. И више ништа На професорским катедрама не дигоше се ни до рамена некадањима.

Но и ти доктори су постали, зато ипак, архимандрити и протосинђели; дакле, кандидати за епископе

У новије време постајали су архимандрити и протосинђели све у гомилама. Ко анвавује, није се много разбирало

Кандидата, дакле, за епископе има доста Какви су пак, пред тим питањем хватаће језа будућег патријарха кад их буде износио пред синод, а хватаће језа и синод, кад између њих буде имао да бира, да их меће на сито и на решето

Ту језу ми предвиђамо И зато нам се из очију отима суморан поглед на наше више калуђерство, али и суморан поглед на будућност наше цркве

Епископат треба да је на висини свога задатка и положаја Такав може бити ако је снажан; значајем чист, животом светао, умом јак. Да такав увек буде морао би увек имати ваљаних и спремних епископских кандидата. Без ових се губи и значај епископата, снага му слаби, моћ поништава. Епископат онда постаје немоћан, црква слаба да извршује узвишену хришћанску културну мисију да издржи конкуренцију других културних стихија и да одбије ударце протуверских и протуцрквених тенденција.

Црква, чија је најближа перспектива у томе, да јој епископат остане на личностима, какв , скоро махом, састављају контингенат данашњих кандидата за наше епископе та црква је у декаденци, у очајном положају.

У таквој цркви, онда, сасвим је природан и хвале вредан јаки верски осећај народа, као што је нашега, који тежи, да снагом свога што живљег учешћа у црквеном животу, тај живот и саму цркву оснажује, помаже и чува. Ово није фраза, него је факат, који уједно тумачи и баца

ПОДЛИСТАК.

СРПСКО НАРОДНО СЕ̑ЛО У МИТРОВИЦИ.

У прошлу недељу одржасмо и ми Митровчани српско народно село, а приредио га је месни одбор српске народне радикалне странке, да на тај начин ма и делимично почне остваривати просветни програм, који је себи у задатак ставила српска народна радикална странка.

Велика дворана »српског дома« била је пуна света. Ако се Чеси с правом хвале, да су њихове просветне установе подигнуте малим прилозима (по неколико потура), онда и ми Митровчани се можемо с правом поносити, са својим успехом, јер смо продали улазница преко 200 по 10 потура, а преко 200 по 20 потура — осим 250 седишта. То знам да је било добро посећено баш од сиротиње, дакле од народа, а баш том народу је у првом реду и било намењено се̑ло.

Се̑ло је одржано после подне, без игранке (због поста), али је зато ипак било врло много света. Леп програм учинио је своје. Озбиљност целе ствари зачињена и са мало шале, лепо је забавила свет.

Наука, песма (декламација), лепа књижевност и напослетку гуслар — учинило је своје. Народ је могао увидети, да приређивачи хоће да му пруже што обилније душевне хране. На позив су дошли са поверењем не само Митровчани него и околна села, а као најбоља и најповољнија критика било је питање: па кад ће опет бити се̑ло?

*

У име одбора отворио је село врло лепом и родољубивом беседом, градски лечник г. др. Илија Бајић, сетивши се у том говору, да је таквих се̑ла било у Митровици пре неколико деценија у омладинско доба.

Изнео им је потребу и нарочито истакао, да народ треба да долази, а народна интелигенција ће се постарати, да му изнесе своје знање, те га тиме поучи, као што то има и у других већих и просвећенијих народа.

На тај увод надовезао је исцрпно предавање о храни, пићу, дисању и ваздуху. Јасно и лепо, народним речима и без велике науке, представио је предавач рад срца и плућа, а да се боље разуме, представио је све и то цртајући на табли.

Као друга тачка била је дивна песма Змајовина »Гусларева смрт«, која је нашла добра тумача у младом занатлији Ради Лазићу. Оно, што је велики песник смислио, представио је декламатор својим пријатним гласом, који је по потреби и мењао (како је где требало), а нарочито је обратио пажњу на мимику, која је много допринела разумевању саме ствари и замисли великог песника.

Когод га је слушао и гледао, пратио га је са уживањем, а бурно тапшање било је награда и признање за леп избор и приказ. То је уједно и најбољи доказ, колико сам народ у свом срцу осећа и поштује у својој души мисли свога великог сина, Змај-песника!...

Трећа тачка програма испуњена је читањем лепе Глишићеве шале »Редак звер«, у којој причи из народа здравом и неусиљеном шалом чича Милован износи непросвећеност и згодно исмева оно што се хтело пре 30—40 година у Србији, т. ј. да се створи бирократија.

Читао је Јован Мединац, правник, са особитим разумевањем. Сва публика је пратила живо а смешење, које је од часа на час избило у смех, издавало је живо интересовање и за ту врсту забаве — за лепу књижевност.

Мединац је показао како треба читати, а така читања би се могла приређивати зими по сеоским читаоницама, земљорадничким задругама и гдегод се народ купи на разговор.

Четврту тачку било би довољно само споменути да је испунио гуслар, па да створите себи представу о усхићењу и расположењу, које је овладало слушаоцима, када је загудио и запевао познати српски гуслар г. Видоје Жунић из Мирijева у Србији (о коме рече уважени српски музичар Јосиф Маринковић, да је најбољи гуслар, кога он познаје).

светлост мотивације на целу борбу тобоже између јерархије и народа, а у истину борбу за одржање цркве, у којој српски народ осећа и види један од најјачих услова и ослонаца у свом националном животу и напрезању за опстанак и будућност

И ко год хоће да објективном критиком оцени нашу црквену автономну борбу, тај ће се сложити са овим, и ако овлаш изнесеним, погледом на ту борбу, и много ће му што шта бити јасно у тој борби, пак ће јој признати разлог.

Са те тачке, са тога видика, а не са уског гледишта дневних диференција и ситничарског питања, треба ту културну црквену, а уједно национални верску борбу, да посматра и схвата и наш епископат, цела јерархија. С тим уверењем, да ће се та борба сводити у све уже границе, што епископат наше цркве буде јачи, али нејак деспотизмом и влашћу, непредусретљивошћу и непомирљивошћу, не у отпору и потискивању народа, не у негацији и порицању народних тежња, него јак и моћан у значају и спреми својој, у љубави и позитивној делатности својој.

А да такав узмогне бити и бивати непрекидно, епископат мора спремати себи сталан калар последника својих у вишем калуђерству, хтети и умети их наћи и у мирском свештенству.

Не узради ли на томе, озбиљно, вољно и са много жртава, него и од сада буде архимандритио и протосинђелио све калуђера с реда, а у калуђере придворне примао ма кога поглед истинитог родољуба и оданог сина свете цркве наше, на више калуђерство, на будући епископат и будућност наше цркве, мора остати суморан, тужан и очајан.

Нови Сад, 2 априла.

Именовање администратора. Саборски Одбор донео је у ствари именовања администратора патријаршије овај предлог за одлуку:

Предлог за одлуку.

Саборски Одбор узимајући на знање високи одпис министра председника од 6 априла 1908 бр 1537. М. П. којим се доставља превишња одлука Њег. ц и кр Величанства од 3 априла 1908., којом је преузвишени господин Лукијан Богдановић, прави тајни саветник и православни српски епископ будимски, именован за администратора архидијецезе карловачке и митрополије патријаршије српске, одлучује, да се прописаним путем све автономне власти известе о томе, а исто тако да се прописано предаду г. администратору све ствари које се у отпису спомињу.

Овом приликом констатује Саборски Одбор, да именовању администратора карловачке митрополије и патријаршије после саборског устројства (§. §. 9, 12, 21, и 22.) не би било места.

Уједно се констатује, да је био онемогућен рад митрополијског црквеног савета, јер је г. епископ Михаило Грујић на позив чланова митрополијског црквеног савета и сл. Саборског Одбора изјавио, да се не сматра надлежно позван, да сазове митрополијски црквени савет.

Решава се, да се о овом извести и српски народни црквени сабор, како би нашао начин, да се у опште питање администраторства митрополије патријаршије и епископија непрепорно на чисто изведе

Нови Сад, 2. априла.

У ствари манастирске уредбе. Саборски Одбор у ствари манастирске уредбе усвојио је једногласно овај предлог за одлуку:

Предлог за одлуку.

Потписани пододбор проучио је потврђену манастирску уредбу, која је у целости потврђена, па предлаже, да се прописно објави.

Очигледно је, да могу, у извађању уредбе наступити тешкоће нарочито због клаузула, које се налазе у превишњој потврди. Па с тога нека се овај пододбор овласти, да учини све предспреме, саслушта привредне стручњаке, па да у проведбеној наредби покуша да избегне поменуте тешкоће колико је год могуће Ако се укаже потреба, да се овласти овај пододбор, да се тога ради може ставити у споразум и са министром председником, како би е и тиме нашао пут, да се отклоне тешкоће око извађања.

Пошто се из овога види, да је круг државног надзора како се данас врши према нашој автономији, и одвише шир к, то да се ова ствар изнесе пред српски народни црквени сабор, како би се питање о државном надзору према српској народној црквеној автономији несумњиво изве ло на чисто

Нови Сад, 2 априла.

Сумњичења Еренталова. Полузвани чан лист мађарске уставне странке „Magyar Hirlap“ јучерашњим својим бројем подигао је велику прашину у мађарским политичким круговима, тим више, што се право позива и тврди, да је то све изнео аустроугарски министар спољних послова барон Ерентал — Ерентал је наиме више пута нагласио, да у мађарском јавном животу играју улогу многе такове личности који су плаћени од влада некојих држава Вели како ове агенте не треба тражити у саборским клупама, и ако се не може прећутати да страни агенти уме у да дођу и до многих мађарских посланика. Ти агенти вуку сталне редовне награде из Петрограда, Париза, а нарочито Београда, служе страним интересима и труде се да за ту струју задобе не само мађарске посланике, већ и читаве партијске правце. Ерентал је још указао како је потреба да се из мађарског јавног живота истисну такове ексистенције, јер могу осим другог настати велике трзавице Не може се водити успешна спољна политика, докле један део мађарских политичара у истини сампатише са овим елементима, против којих аустроугарска дипломација мора да води тако велику борбу.

„Мађарорсаг“ и други мађарски листови примећују барону Еренталу и „Мађар Хирлап“ у како морају бити са тим начисто, да се такова сумњичења не смеју износити, а да се не изнесу и имена дотичних особа Траже од Ерентала и „Мађар Хирлапа“ најодлучније да изнесу имена оних који примају редовне награде из Петрограда, Париза а нарочито Београда Такови се несмеју трпети ни једног тренутка у крилу мађарског јавног живота Ако пак нема таквих — а колико они знају — и нема их, онда се мора сазнати, који су то који тако дрске лажи и клевете хоће да нанесу части и поштењу мађарског јавног живота На среду да кле са истином.

Политички преглед.

Кнез Билов у Риму. Немачки царевински канцелар Билов отишао је на дуже време у Италију ради одмора. У Риму је примљен од краља Виктора Емануела у аудијенцију. Поводом његовог путовања примећује талијански лист „Трибуна“, да је тиме поново међу силама Тројног Савеза обзиром на балканско питање постигнут потпун споразум. „Ђорнале д' Италија“ примећује, да је споразум постигнут на тај начин, што су све три савезне силе усвојиле руски реформни предлог, којим је зајемчен статус-кво на Балкану Уједно примећује ипак да и овога пута пут између Бечa и Рима води преко — Берлина. Тиме мисли на несугласице између Аустроугарске и Италије и на то да је кнез Билов после своје посете у Бечу сад у Риму отстранио све несугласице између њих.

Стање у новопазарском санџаку.

Сарајевска »Српска Ријеч« добила је из новопазарског санџака писмо ове садржине:

»О грађењу нових жељезница у нас се много говори. Та се ствар, као што и треба, схвата врло озбиљно. Човеку из вога другог српског краја, може и не изгледати ова жељезница тако судбоносна, али Србин из наших крајева, који и не уме политички мислити, снажно и разговетно осећа њен значај.

За ове последње две три године начињен је пут Рудо—Пљевље, наморана је Турска да гради камени мост на Лиму код Пријепоља, појачани гарнизони у Пљевљима и Пријепољу, премештено дивизијско средиште и Вишеград,

---

Сама је појава високог, седога и брадатога гуслара импозантна. Мио и тих глас, звучне гусле, лепота народне песме и народно одело, све се то слило у једну целину. И вештачко свирање на **једној** жици, издало је одмах правога вештака, јер свирање г. Жунића налик је **певању**. И у тако сигурним рукама гусле чине куд и камо већи утисак и постају чаровитије.

Мушица да је прелетила дворaном и та би се чула тако је народ недахнимице слушао песму и пратио гусле — ту своју народну светињу!

Бурно допадање нагнало је гуслара да отпева још једну песму, која је слушана са истом вољом и одушевљењем, рекао бих пијететом.

Само село трајало је $2\frac{1}{2}$ сахата. Ко је хтео задржао се у кафани, а кад је наступило вече, разишао се свако на своју страну, да потражи одмора, да ујутру весео и чио потражи рада.

И то је село показало да се човек може забавити и провеселити, уз то да може и научити нешто а поред свега тога да остане уредан, да не изгуби ни часка од свога посла.

Једно морам истаћи; а то је да су наша господа »самосталци« бриљирали својим одсуством. Ни **једног чиновника** ни **свештеника** нисмо видили, а кад сам то споменуо једном ратарском момку, он се насмеши и већ поче удешавати неку песмицу, и поче да певуши:

„Ај, пуна сала,
самих радикала!“

Не би нама било жао на ту бедну интелигенцију — знамо ми њих и који су ишли на забаве у корист србождерског сарајевског певачког друштва »**Требевића**«, али нам је жао што сад, од како гласаше са Србождерима за дра Поповића, од то доба иду с њим на хрватске забаве, а избегавају српске. **Док су гласали** уз **куеновштину нису** бар **бегали** са **српских забава**. Сад се ваљда стиде, или можда мисле, да спадају у »**елит**« па су им суваше **просте** и »паорске« народне забаве. Хајде, де! То се све бележи и памти!.. А ми ћемо озако, као и наши стари, и доказаћемо свима, да нам је ближи Србин паор него господин, који се **данас зове** Хрват, носи на пр. мађарско име, по пореклу је (можда!) Чивутин или Словак а у кући говори немачки.

Ко зна можда би самосталци и дошли, да им је ту њихов др. Поповић. Али тај брат од како је одмаглио из Митровице после избора, не враћа се. Канцеларија му »иде« и сама а он се разболео. Чујемо да пати од наступне грознице — »векселфибер«-а. Ми ћемо ускоро и опет имати народно село, али ће на томе ваљда већ моћи певати хор наших ратарских момака и девојака, које већ поодавно учи и спрема наш пријатељ **Мил. Матић**. Нека се чује да и наш свет нешто уме. Нека се на тај начин зближимо. Тако су радили и Чеси, кад су њих њихови »**паметнији**« одбијали од себе и ишли у друштво с владајућим Немцима против чешке фукаре, баш као некад наши (покојни!) нотабилитети, (пола покојни!) браниковци и ови сад самосталци!

Народ сваки увиђа, ко му је најбољи пријатељ. Ако се који пут и поведе за лепим речима, тим жешће одгурне од себе оне, који су га варали, чим их позна. Жива били, па видили! А то ће се догодити и са нашим самосталцима!...

Приређивачима желимо, да употребе још коју прилику па да приреде (особито сад о Ускрсу и Духовима) још које село, а не би рђаво било, да се зађе мало и по селима. *Јер треба једаред да престане доба, кад смо се са народом састајали једино по канцеларијама, новчаним заводима, дућанима и вашару — треба заћи мало у народ, па га потражити и кад је оран за разговор. Треба му се показати у истину пријатељ!...*

Само тако ћемо се зближити, а кад се зближимо, онда ћемо се боље и разумети па и споразумети.

Граничар.

бескрајно умножена насиља у вранешкој и бјелопољској нахији, растурено оружје Колашинцима, попаљена српска села на црногорској граници. Турска подбодена, да кулама и караулама просто блокира србијанску границу. И још је пуно ситних и крупних знакова, који доведени у везу, јасно говоре.

И најпростији наш сељак врло болно осећа како добија маха она рука, која раздаје оружје Арнаутима, која се стара, да прогони савесне турске чиновнике, а подржава несавесне, која поткопава српске домове, а народ гони да се сели. Најжалосније је то, што ми живимо у таквим политичким приликама, да не смемо и не можемо развити своју снагу у законитој борби против тог утицаја. Ради се о нашој глави, а ми морамо да ћутимо. Ко познаје наше прилике, појмиће веома лако, да наше ћутање није знак наше слабости. Па ипак се и у нас води потмула борба, ћутке.

У вранешкој и бјелопољској нахији врше се страховита злочинства. Кожа се јежи човеку, кад слуша о тамошњим догађајима. Врло је важно овде споменути, да су у томе крају »распродане« оне »покрадене« пушке из овдашњег аустријског магазина. Има тамо и поклоњеног оружја! Новопазарска је нахија била до скора мирна; пре неколико дана погинула су тамо три Србина. Ово је важно: Чим се онај чувени пријепољски кајмакам премести у Нови Пазар, тамо почињу гинути Срби... То је онај исти кајмакам, који је у пријепољској нахији био почео изазивати нереде, на велико задовољство и злураду веселост наших незваних гостију. Но, благодарећи свесности нашег грађанства и увиђавности пљевљанског мутесарифа Сулејман паше нашим »културтрегерима« (носиоцима просвете) би ускраћено то задовољство, а Пријепољци добише за кајмакама човека, који, по свему досадашњем држању, заслужује назив савесна чиновника и исправна човека. Вредно је, да не остане незабележено ни то, како је пређашњи пријепољски кајмакам био онај исти, који је из Митровице премештен на захтев Русије, јер је тамо погинуо руски конзул Шчербина баш за време његова кајмаковања.

Ових дана ухапшени су: прото нововарошки Јован Караматијевић и учитељ Стеван Самарџијић, Стеван Антонијевић и Михаило Перић; затим митрополитски намесник у Сјеници Тихомир Церовић и учитељ из села Штавља код Сјенице, Тодор Михаиловић. Претресени су им куће и школе, и разуме се, није нађено ништа, што би их кривило, али их ипак још држе у затвору. Говори се, да су многе школе од Сјенице па даље до Скопља, позатварене. Говорило се, како ће се затворити и пљевљанска гимназија и основне школе, као и овдашња основна школа, али се, срећом, ти гласови не обистинише. Зато, свакако, у првом реду припада захвалност Сулејман паши, који је, како се овамо чуло, храбрио тамошње учитељство и говорио, да неће допустити, да се школе позатварају.

Школски Савет.

(Наставак.)

СО. извештава да фирма С. Ф. Огњановић до сада није унела у фонд школски 5% од школског мастила — позвати ту фирму, да поднесе рачун о продаји тог мастила и да 5% унесе у школски фонд.

Министар богочасти и јавне наставе доставља циркулар, да се у смислу новог школског закона има грб, који ће министар послати, на видно место у свакој школи истакнути — позвати ЕШО, да упозоре месне школске одборе да имају примити исти и истакнути.

Министар богочасти и јавне наставе извештава, да је одобрио нову поделу градива за појање и типик у државној учитељској школи. Умолити министра богочасти и јавне наставе за подробнији извештај у тој ствари и да у будуће гледе наставне основе у тим стварима саопћи са Школским Саветом.

Збор српске учитељске школе сомборске представком моли, да се постави једно помоћничко место у истој школи без ознаке за какве предмете, јер су преоптерећени, пошто је члан Милан Недељковић изаслан у Сомбор и Панчево, да прегледа те школе, те ће том приликом у Сомбору испитати и установити колико и какве су катедре потребне, те ће се та ствар по томе решити.

У ствари постављања заменика оболелом катихети српске учитељске школе сомборске — позвата је управа исте школе, да уз извештај и лечничку сведоџбу о болести помењутог катихете поднесе.

Молба збора професорског српске учитељске школе у Сомбору за награду за прекобројне часове одбија се.

У ствари обрачуна сомборске учитељске школе прочитано СО. решење о исплати 1042 К 19 п. на знање узето.

Управа српске учитељске школе сомборске позвата, да уведе предавање задругарства и књиговодства у тој школи.

Министар ургира у ствари Блажековог држављанства угарског поднети извештај у тој ствари.

Управа српске учитељске школе сомборске моли за упутство, како да истакне рокове у дипломама оних приправника, који у више рокова матуру полажу. Упућена је, да се само последњи рок у дипломи истаћи има.

Молба катихете Ст. Стратимировића да му се опрости полагање катихетског испита одбија се.

Предлог о надзору ШС. над српским гимназијама издан је на проучење члану Милану Недељковићу.

Српска православна црквено-школска општина у Госпођинци креирала је и треће учитељско место — што је одбор бачке жупаније уништио. Министар богочасти и јавне наставе је на представку укинуо ту одлуку жупанијског одбора, чиме је велик успех гледе отварања српских народних школа постигнут; уједно ће се изискати од исте општине решење, да овај савет поново умоли министра богочасти и јавне наставе да и поделу на рејоне, што је жупанијски одбор учинио разреши, ван крепости стави.

Молба професорке Вјере Радићке, да јој 1. септембра упућен доплатак од 1. јануара рачуна — одбија се, јер јој други доплатак према првом од 1. септембра припада — пошто се она својом формалном погрешком одрекла — упућује се, да се в. Сабору у тој ствари обрати.

Извјештај управе српске учитељске школе сомборске о примању и предаји управног звања узима се на знање и даје се управитељу Павлу Терзину рок до 1. априла 1909. г. да архиву среди.

У ствари рачуна сомборске учитељске школе одређује се извиђај.

У ствари одношаја месног школског и црквеног одбора одлучено је, да са чисто школским иметком месног школског одбора рукује, а где таквог нема, месни школски одбор предлаже а црквени одбор исплаћује.

Пошто је Павлу Терзину немогуће да иде у Меленце да истрагу спроведе — то је дру Миливоју Бабићу додељен још Павле Милин и главни школски референт.

У ствари избора чланова у месни школски одбор изречено је, да скупштина може бирати и ван скупштинских чланова, али изабрани мора имати својство бирача.

ЕШО. темишварски жали се, што се од ШС. одобрене школске књиге скупље продају, него што им је цена — упутити ЕШО да објаве општинама цену истих, те да више него што им је цена не плаћају.

ЕШО. темишварски јавља, да се Бездин манастир обвезао издржавати српску народну основну школу у Мунари — што је на повољно знање узето.

(Наставиће се)

Вести из места и са стране.

Победа владе у Сарајеву.

При градским изборима у Сарајеву победила је, како јавља „Пестер Лојд“, владина листа. Поменути лист вели, да су пали српско-радикални кандидати, а да је победила коалиција која је пријатељица монархији и која је у своје време протестовала против српског предлога, да се странцима одузме у Сарајеву изборно право. Доносимо овај глас по новинарској дужности, док не стигне опширније извешће.

Убиство грофа Потоцкога.

Убиство грофа Потоцкога јако је огорчило Пољаке. Ови су прекјуче приредили једну велику демонстрацију и оштетили више јавних и приватних зграда русинских. Полиција једнако трага за учесницима у овом убиству, јер мисли да је то плод завере. Мати убице Сичинскога изјавила је, да је она наговорила сина на тај корак. Сам Сичински пак изјављује, да то мати чини, само да ублажи сину казну. При преслушању рекао је истражни судија Сичинском, како је могао убити Потоцкога, који је отац осморо деце. Сичински је одговорио, да ни Потоцки није имао срца, кад је онолике породице упропашћивао. У самој ствари ова забринутост није тако озбиљна, јер Потоцки је оставио својој породици имање од својих 80 милијона круна. У прошлом броју навели смо, да је Сичински припадао радикално-украјинској странци, која сматра једино себе за позвану да брани интересе русинског (малоруског) народа. Старорусинска странка, која тражи споразума са Пољацима, излепила је по вароши плакате, да се она никако не слаже са злочином атентаторовим и да се то не сме сматрати делом правих Русина. Циљ овој изјави је, да ублажи Пољаке. — Бечки лист „Наје Фраје Пресе“, пишући о овом атентату, поред све осуде његове баца кривицу на Пољаке, што су као просвећенији народ сувише омаловажавали Русине, који такође хоће да ступе у просветну борбу. Вели даље, да Пољаци не смеју мислити на освету, већ треба да им ово буде опомена, те да са Румунима углаве споразум, како би дошло до мира. Тај је мир у Галицији, на граници према Русији, животна потреба за целу монархију.

Догађаји у Русији.

Из Петрограда јављају: Поред свег протеста од стране министра правде цар је ипак помиловао бившег вице-министра Гурка, кога је сенат ради крађе осудио. — Фински лист „Валвоја“ обратио се Толстоју да се изјасни о народносном питању. Толстој је одговорио, да он не признаје ни народности ни државе, већ само људе, који по пуком случају, живе у разним државама, разним деловима света и говоре разним језицима. Он се за све људе осећа подједнако везан, јер међу свима влада међусобна љубав и што сви једнако схваћају задатке живота. Нема тог узрока, што би могло праве људе навести на тако страшне злочине, као што су они, што их људи чине у име домољубља.

Изазивач са олтара.

Пишу нам из Куле: „Дне 31. марта (13. априла) о. г. на св. литургији поп Боберић и после одржате епитимије 1906. год. опет провоцирао шкандал у цркви, раздражено нападајући на учитеља леве певнице, бунећи народ против истог; службу прекинуо и кад је народ у ларми изашао из цркве, опет наставио богослужење изјавивши претходно: да пошто је служба отпочета — мора се свршити. Народ се опет поврати у цркву гунђајући, осуђујући поступак свог пароха поп Миленка, говорећи: докле ће овако да буде и куд то све води? Скрећемо овим у пажњу позваним — јер се надамо, тек да неће поп Миленко после две године процеса реузирати.

Истинко.

Промоције.

Пре неки дан промовисани су на клушком (коложварском) свеучилишту на част доктора права Миливој Лолин из Мола и Васа Богданов из Бавништа. Честитамо.

Самоубиство двојице мајора.

У Будимпешти се убила два мајора, Ранковићи. Заједно су се родили, заједно су се васпитали, заједно служили у војсци и, на послетку заједно су се и убили. Узрок је убиству у том, што су се одвећ задужили. Нису умели живети према својим дохотцима, него су с почетка дизали новац на менице, доцније, кад им је поцрлен кредит, дочепаше их кајишари, који им даваху, уздајући се у њихову женидбу, новаца уз кајишарски постотак. Најзад нису могли одговарати својим обвезама, те се решише на самоубиство.

Брзојави „Застави“

Стигли 2. априла.

Надвојвода Јосиф Фердинанд.

Будимпешта. Данашњи број званичног листа доноси указ, којим се надвојводи Јосифу Фердинанду даје шестомесечни допуст од војне службе. У Бечу се говори да надвојвода хоће да иступи из војске и да се ода сликарству, јер се заљубио у једну грађанску девојку, са којом хоће да се ожени.

Кошут у Босни.

Будимпешта. Из Сарајева јављају, да ће Фрања Кошут прекосутра тамо стићи. Оданде ће ићи у Мостар и Дубровник.

Пољаци против Русина.

Лавов. Већа група ђака Пољака демонстрирала је јуче против Русина. Полиција их је растерала.

Главни уредник: Јаша Томић

Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Пролетна Мода 1908.

Композе костими јакне глат а шосови на пруге или карирати.
Шеврон штофови у свима помодним бојама.
Блок каро: вунени штофови и свиле.

Специјалитети фирме:

МАТИЈА ЛЕВИ И ДРУГ

помодно мануфактурна радња код „Анђела Хранитеља" у Новом Саду, на главној пијаци у згради хотел Јелисавете.

451 1—100

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА је од многих година одлично опробано средство.

13 17—

Дражбени оглас.

Српска православна црквена општина у Бегечу расписује дражбу на мањак ради градње нове школске зграде.

Целокупан прорачун износи 9991 Кр 77 потура

Дражба ће се одржати 15. (28.) априла т г. у 10 сати пре подне у српској школи.

Сваки дражбоватељ дужан је пре дражбе 10% од прорачуњене своте положити у име пишманлука

План, прорачун и услови могу се сваки дан код црквене општине видети

Црквени одбор задржава себи право избора подузимача

Из седнице црквеног одбора српске православне црквене општине у Бегечу, држане 30 марта (12. априла) 1908. г.

Урош Дрндарски перовођа. **Гавра Вошков** председник.

452 1—2

ПРЕКО ЛЕТА У КАМЕНИЦУ!

Издаје се ОДМА

ЈЕДНА КУЋА

ЗГОДНА ЗА ЛЕТОВАЊЕ

у непосредној близини **парка и паробродске станице.**

Распитати у Каменици у кући код **дра Николе Радивојевића.**

453 1—3

ПОМОЋНИК МАНУФАКТУРНЕ СТРУКЕ

старији продавац, који говори српски, немачки и мађарски нека свој оферат саознаком ступања у радњу као и плату при целој опскрби пошаље на

Franz Rückstädler

у Паланци (Бачка).

455 1 3

Исправак дражбеног огласа.

Пошто је дражба за оправак цркве у Пачетину расписана за дан 16. (29.) априла 1908. по подне за 2 сата; неће се одржати, из разлога; што је у исти дан вашар у Вуковару.

Дражба ће се одржати један дан пре т. ј. 15. априла по ст. кал. 1908. по подне у 2 сата у школи.

У Пачетину 13. априла (31. марта) 1908.

Милисав Црногорац, с. р
председник.

Ђура Милашиновић, с р
перовођа.

457 1—1

НОВА КОЖАРИЈА.

Частим се обавијестити сву господу обртнике као: постоларе, опанчаре, папучаре, ременаре, седларе, ђурчије и т д. у опће сваког који кожама ради, да сам отворио добро сортирану трговину коža и горњих дјелога, те сам у стању јефтиним ценама и великим избором сваког солидно послужити.

Особито ћу пазити на ванске наруџбине, које ћу увијек што брже и јефтиније извршити.

Препоручујем се са велештовањем

Саламон Фишхоф
Вуковар.

1651 25—25

Продаја млине

са четир пара ваљака и једним каменом, из слободне руке.

Властник

Стева Бировљев,
у Ст. Врбасу.

442 2—4

„Српско Братство"

једина је задруга, која поред исплаћивања посмртнине од 1 000 или 2.000 круна води бригу и о сирочади. Срби родитељи, ма које вјере били, будите што прије редовни чланови; а имућни се Срби моле, да буду пријатељи српске сирочади, па да се упишу за добротворе (који само једном плате 100 круна) или за подупирача (који сваке године плаћају 6 круна). Уписе прима Управа (Zagreb, Ilica br. 7.), а и повјереници, гдје их има.

12 37—50

Учитељско деоничарско друштво

„НАТОШЕВИЋ"

у Новом Саду

исплаћује својим деоничарима

делимак од 15. априла о. г.

сваки дан осим недеље од 5 сати, а четвртком од 2 сата после подне.

УПРАВА.

407 3—8

БЕОГРАД. СРБИЈА.

ОПШТА ПРИВРЕДНА БАНКА

(Allgemeine Handels- und Industrie Bank, Belgrad)

Капитал Дин. 1,000.000 ● Kapital Frs. 1,000 000

Прима улоге на штедњу из свих српских земаља.

Плаћа 6% годишње камате.

Адреса за писма: Општој Привредној Банци — Београд
Адреса за телеграме: Banque Général.

402 3—30

СРБИЈА. БЕОГРАД.

СУДСКИ ДОЗВОЉЕНА

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА!

Због напуштања радње продаје све

вадђаре сву златну, сребрну и робу од кина-сребра и сатове са **30—40%** испод цене.

АРМАЊ ГЕЗА

драгуљар и сајџија, НОВИ САД, главни трг.

429 2—50

ЈЕДИНА ВЕЛИКА СРПСКА ТРГОВИНА

ПОСЛОВНИХ КЊИГА ЗА НОВЧАНЕ ЗАВОДЕ, ТРГОВАЧКЕ КУЋЕ И Т. Д. И Т. Д.

МИЉАНА ИВКОВИЋА

НОВИ САД (Ujvidék)

ћошак главне и дунавске улице

препоручује своје велико стовариште готових од најмањих до највећих **књига и зготовљава сваку пословну књигу по нарочитом ра теру и жељи Даље артије, коверата у свакој величини и каквоћи, изврсногa мастила, прави енглески пера, оловака Шанон-Регистера, Шапирограф-апарата** за снимање писама и т д., **м стионица, правачника и све остале приборе за канцеларије по најјефтинијој цени.**

Израђује **све могуће штампарске послове** са врло **укусном израдом** и са **најновијим** словима и шарама, као брифпапира, коверата карата посетница, позивница, **акција** и т д. по цени јефтинијој него игде.

47 45—50

OSERS & RAUER специјална фабрика за израду мотора **Budapest VI. Podmaniczki utca 18. Wien, XX. Dredner str. 81.- 83.**

БЕНЗИН МОТОРИ

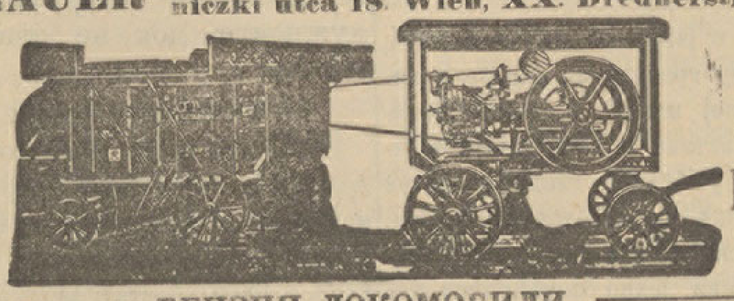

Мотори
КОЈИ УВЛАЧЕ ГАС

1619 18—52

БЕНЗИН ЛОКОМОБИЛИ

Данас најјефтинија радна снага! Трошкови рад. по коњској снази 2—3 потуре. Више стотина разноврсних машина налазе се у промету. Врло повољни услови за плаћање! Првог реда со идна фабрика! Са ценовницима и прорачуном стојимо бесплатно на услуги.

У последње време одправили смо овима стројеве машине: Јовану Илосу и друговима у Сас Весушу (8 коњских снага), Јовану Маточи и друговима Монор Тањи (6 коњских снага), Јовану Пап у Јарош Беревњу (8 коњских снага), Павлу Ј. Нађу у Боглар (6 коњ. снага), Стеван Пали мл. у Орду код Боглара (4 коњ. снаге). Мирко Такач млинар у Пасто (75 коњ. снага), који увлаче гас. Вилмош Стенгер млинару у Вел. Тополовац 50 коњ. снага) који увлаче гас. Шалу Росману млинару у Моч коложварска жупанија (40 коњ. снага) који увлаче гас. Јосифу ерцегу млинару у Мађар Банхеђеш (30 коњ. снага) који увлаче гас и још много великим властелинствима.

Српска штампарија дра Светозара Михетића у Новом Саду.